

N°3 OKTOBER 2023

# patos

elle

ETT MAGASIN  
OM SMÅTT & STORT  
I TROLLHÄTTAN



FAIR TRADE SHOP  
HAR NYÖPPNAT  
I KYRKANS HUS

# DÉSIRÉE RICKEN

Möter patienter som inte orkar leva

Svenska kyrkan   
TROLLHÄTTAN



**4**

**"Ta bort skuld och skam"**

Désirée Ricken möter dagligen patienter som vill avsluta sina liv



**18**

**Mys med knep & knåp**

Klura och vinn rättvisa vinster och upplevelser



**8**

**Nya lokaler för rättvis butik**

I Kyrkans hus blir Fair Trade Shop mer tillgänglig för ännu fler



**20**

**Inget åtta-till-fem-jobb**

Skaras biskop Åke Bonnier om livet i kyrkans tjänst



**10**

**Föreningslivet skapar mening**

Det ideella engagemanget är stort även i Trollhättan



**24**

**En hyllad brobyggare**

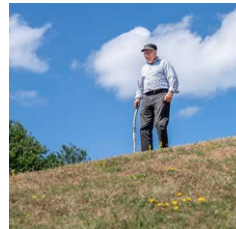
Samspelet med andra är en livsstil för Annika Ebenholm



**12**

**Med öga för konsten**

Peter Hagsér trivs i rollen som kulturens dörröppnare



**25**

**Barndomens domäner**

Lenhart växte upp på gården som sedan blev begravningsplats



**16**

**Hyllad mötesplats fyller 50**

Lextorpskyrkan skiner med rå betong och rund altartavla



**29**

**Hösten i våra kyrkor**

Gudstjänster, föreläsningar, musik och många fikasamtal

# MOT HÖST OCH ALLHELGONA

**PÅ MÅNGA PLATSER** i Västergötland och i Bohuslän finns det avtryck efter människor som levt både hundratals och tusentals år före vår egen tid. Många av avtrycken visar på hur de begravt sina döda. Rösen och dösar finns på olika ställen i landskapet. På andra ställen finns kolerakyrkogårdarna med sina tysta berättelser om vad människor gått igenom. På portalen över flera kyrkogårdar och begravningskapell står den tysta påminnelsen "Tänk på döden". Varje tid och varje plats har haft sina traditioner. En sak har ändå varit gemensam för dem alla – viljan att ta hand om sina döda och ge dem rum för den sista vilan.

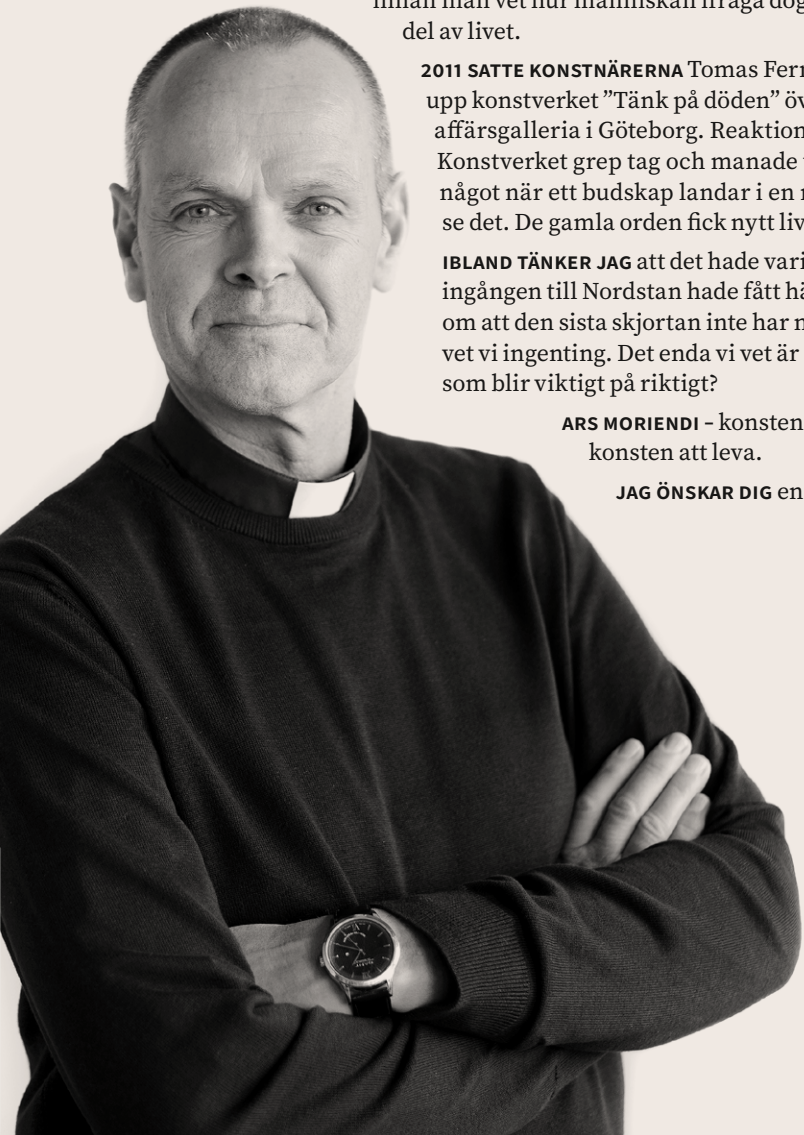
**ARS MORIENDI** - konsten att dö – är lika gammal som människan. Konsten att dö handlar djupast sett om konsten att leva, och i livet ingår att vi en dag ska dö. Den grekiske filosofen Solon menade att det är omöjligt att veta om en människa levt ett lyckligt liv innan man vet hur människan ifråga dog, eftersom döden är en så viktig del av livet.

**2011 SATTE KONSTNÄRERNA** Tomas Ferm och Ann-Charlotte Rugfelt upp konstverket "Tänk på döden" över ingången till Nordstans affärgalleria i Göteborg. Reaktionerna lät inte vänta på sig. Konstverket grep tag och manade till eftertanke. Det händer något när ett budskap landar i en miljö där vi inte är vana att se det. De gamla orden fick nytt liv.

**IBLAND TÄNKER JAG** att det hade varit bra om konstverket över ingången till Nordstan hade fått hänga kvar som en påminnelse om att den sista skjortan inte har några fickor. Om morgondagen vet vi ingenting. Det enda vi vet är att vi lever idag. Vad är det då som blir viktigt på riktigt?

**ARS MORIENDI** - konsten att dö handlar djupast sett om konsten att leva.

**JAG ÖNSKAR DIG** en fin höst och allhelgonatid!





elle

# "VI MÄNNISKOR FUNGERAR INTE SOM ROBOTAR"

Var sjätte timme tar en människa sitt liv i Sverige. Désirée Ricken möter dagligen patienter med självmordstankar i sin roll som överläkare inom specialistpsykiatri på NÄL, Uddevalla sjukhus och Brinkåsen i Vänersborg.

– Positivt är ändå att vi märker att samhället är mer öppet och att vi börjar prata om psykisk ohälsa på ett annat sätt, även bland exempelvis arbetsgivare. En människa kan faktiskt vara sårbar, och samtidigt duktig i sitt arbete.

**J**UST ATT ÖKA öppenheten, minska tabun och prata om orsakerna till psykisk ohälsa är ett av flera steg på vägen mot att också minska ohälsotalen och självmordsförsöken.

– Vi måste ta bort skuld och skam. Det är faktiskt en del av livet att inte alltid må bra. Vi människor fungerar inte som robotar, utan vi har svackor och tankar kring livets mening. Det är viktigt att vi avdramatiserar det och inte ser det som en svaghet eller något onormalt. Om vi kan fortsätta den utvecklingen så ökar också chansen att fler ber om hjälp.

Désirée Ricken har alltid haft ett grundläggande intresse för hur vi människor är och fungerar. Att hon under sin väg mot färdig läkare satte fokus på just psykiatrin var ingen tillfällighet.

– Jag bestämde mig definitivt när jag jobbade en kort period på landsbygden i Skottland och träffade en psykiatriker som var sjukhusdirektör på ett litet sjukhus. Genom honom förstod jag verkligen vikten av att psykiatrin måste vara i framkant, för att hjälpa så många människor som möjligt. Det är samtidigt viktigt att se till hela människan inom vården och att även andra specialiteter, som medicin, ser samspelet med psykiatrin och hur psykisk ohälsa påverkar oss. För oss är det patientcenterad vård och här finns mer att göra. Vet vi att om människor exempelvis varit utsatta för trauman, så påverkar det också hur de beter sig inom vården och vilken vård man kan ta emot, påpekar Désirée Ricken, som ofta föreläser både för kollegor och andra samhällsfunktioner.

– Över huvud taget behöver samhället gemensamt hitta fler lösningar för hur vi jobbar med suicid, betonar hon.

**SUICID ÄR DET** formella begreppet för självmord, som Désirée undviker att använda.

– Ordet självmord är problematiskt, för du mördar inte dig själv. Det är inte ett brott att avsluta sitt liv, påpekar hon.

Hon menar samtidigt att det inte är realistiskt att få ner de höga siffrorna över antalet individer som varje år avslutar sina liv, till noll. Utlåtandet från Världshälsoorganisationen är mer rimligt, anser hon.

– WHO säger i en rapport att om vi använder alla resurser på ett bra sätt så kan vi minska suicidfallen med 30 procent redan 2030. På samma sätt som vi inte kan förhindra att vi dör i cancer eller hjärtinfarkt, så är det inte heller rimligt att

tro att vi kan förhindra all suicid. Det är övermäktigt, säger Désirée, väl medveten om att det är kontroversiellt att faktiskt säga det.

Hon understryker att resonemanget inte har något med hennes eller psykiatrins ambition att göra.

– Vi ger allt vi kan, men pressen som en nollvision innebär gör också att varje enskilt fall blir ett enormt stort misslyckande. Det riskerar i slutändan att bli övermäktigt för oss som jobbar med det här. Samtidigt finns det patienter jag träffat som jag förstår inte orkar. Jag måste kunna säga till mig själv att jag har gjort det bästa jag kan, men ibland tar deras kraft att leva slut. De har kämpat enormt under lång tid med trauman och oerhört svåra livssituationer. De som inte orkar leva vidare får aldrig nedvärderas, utan vi måste se på dem med ömhet och kärlek och försöka förstå, säger Désirée.

De enorma skuld känslor som många anhöriga upplever hamnar också i ett annat ljus om vi vågar medge att vissa människor helt enkelt inte orkar med livet längre, menar hon.

– Jag och mina kollegor får ofta frågan från anhöriga om vad de kunde ha gjort mer för att förhindra att någon i deras närhet avslutat sitt liv, men svaret är ibland att det inte fanns något mer att göra.

Samtidigt understryker hon att omgivningen verkligen kan hjälpa medmänniskor som mår psykiskt dåligt.

– Att våga prata om det, och att faktiskt våga ställa frågan om personen funderat på att ta livet av sig. Det är svårt, men det kan vara en enorm ventil som öppnas och gör att den som mår dåligt inte bär allt inom sig helt själv.



## DE SOM INTE ORKAR LEVA VIDARE FÅR ALDRIG NEDVÄRDERAS

**VI TRÄFFAS HEMMA** i Désirée Rickens trädgård i ett ljummet och augustigrönt Dalsland. Här i det röda huset har hon bott permanent i elva år, sedan hon separerade och sommarhuset blev året-runt-bostad. Här hämtar hon mycket av sin egen kraft för att återkommande orka med upp till 80-timmarsveckor med det medicinska ledningsansvaret för omkring 650 medarbetare, varav 50 läkare inom NU-sjukvårdens specialistspsykiatri.



Honkatten Kalle (!) är ett kärt sällskap. – Hon är extremt empatisk och inklämmande, säger Désirée.

– Vi som är från Tyskland älskar ju Astrid Lindgren och Sverige, så det här var ett drömhus för oss när vi köpte det. Och jag stortrivs fortfarande, även om det är ganska mycket gräsmatta att klippa på sommaren, säger Désirée och plockar upp honkatten Kalle i famnen.

– Vi döpte henne till Kalle innan vi visste att det var en hona, ursäktar hon sig.

Hit till huset nära Kroppefjäll kommer släkt och vänner från Tyskland mer än gärna och hälsar på. Och de tre barnen, som nu fyllt 19, 22 och 23 år, kommer hit regelbundet sedan de nu återvänt till olika städer i Tyskland för att plugga. Ida läser politisk vetenskap och Franka och Jakob siktar på att gå i mammas och pappas fotspår och bli läkare.

– De gör den omvända resan som jag och deras pappa gjorde 2007 när vi bestämde oss för att flytta till Sverige och jobba som läkare här. Vi var på en rekryteringsmessa som NÄL anordnade och vi insåg att här i Sverige är det lättare att kombinera livet som småbarnsföräldrar med våra jobb som läkare, jämfört med i Berlin, berättar Désirée.

**HON HAR HELA** tiden fortsatt utveckla sina yrkeskunskaper och vidareutbildar sig just nu inom rättspsykiatri. Tidigare har hon också utbildat sig till psykoterapeut. Det har givit henne ytterligare insikter och samtidigt redskap som hon använder i sin egen vardag när saker känns jobbiga.

– Just det där att vara här och nu, att kunna förankra sig i ögonblicket och inte fly in i framtiden eller sörja det förflutna. Det är något jag också pratar mycket om med mina patienter. Att det trots mycket motgångar alltid kan finnas något att glädjas över och att försöka se problem i ett större perspektiv.

Även om jobbet i sig kan vara tufft, så ger det henne samtidigt mycket energi och glädje.

”

## HOS MÅNGA PATIENTER FINNS EXISTENTIELLA FRÅGOR

– Vi har fantastiska team och kollegor och mötena med våra patienter ger också otroligt mycket på olika sätt. Och att ibland träffa människor som tidigare varit ens patienter och se att livet för dem har vänt är en enorm tillfredsställelse.

Tillsammans med all sakkunskap och erfarenhet så ser Désirée att hennes främsta kapital i relationen med sina patienter är förtroende.

– Jag står kvar, jag finns för dem och stärker dem trots att de ofta förlorat så mycket under livets gång.

Samspelet inom vården efter det akuta tillståndet spelar en stor roll i arbetet med att förhindra suicid.

– Vi har infört en metod med fasta uppföljnings-

tider vid våra mottagningar för de som redan gjort suicidförsök och vi har också akuta mobila team, som håller kontakten med patienten efter det akuta besöket hos oss. Som patient ska du veta att du inte blir lämnad ensam. Det är ett arbetssätt som hjälpt oss och patienterna jättemycket, men det finns förstås alltid en förbättringspotential och vi följer upp och utreder avvikelser varje gång.

Samtidigt finns det alltid möjlighet att få råd och stöd via telefon.

– Vi är den akuta instansen när man inte klara av sin situation i hemmet.

Det nära samspelet med Sjukhuskyrkan är också en viktig byggsten för psykiatrin. Sjukhuskyrkan erbjuder både patientsamtal och stöd till anhöriga på olika sätt.

– Hos många patienter finns existentiella frågor och jag erbjuder dem alltid att träffa någon från Sjukhuskyrkan. Där finns ett fint och varmt bemötande och du kan lyfta dina tankar utan att känna något krav på att du ska tro. Vi människor behöver själslig föda också, betonar Désirée.

Själv växte hon upp med den katolska kyrkan i den lilla staden Lechenich utanför Köln.

– Där har jag, tack vare väldigt fina präster, kunnat lära mig mycket kring den existentiella samvaron och att prata om det. Den uppväxten har präglat mig.

**VARFÖR VISAR DÅ** statistiken att många av oss mår psykiskt dåligt? Det finns förstås inget entydigt svar, men den övergripande samhällsutvecklingen med en ökad individualisering med fokus på kapitalisering och konsumtion spelar definitivt roll, hävdar Désirée Ricken.

Hon hänvisar till det enkla faktum att vi människor växer i samspel med andra och mår bra av att hjälpas åt och dela med oss till varandra.

– Efter en avslutad yrkeskarriär hamnar inte minst många äldre män i en tomhet och upplever en identitetskris. Den kategorin är också överrepresenterad i suicidstatistiken.

Att mötas mer över generationsgränserna har också en positiv effekt på vårt mående och motverkar bland annat den ofrivilliga ensamheten.

– Många unga idag saknar den dialogen. Äldre människor har livserfarenhet och gått igenom saker i livet som kan ge yngre nya perspektiv, säger Désirée.

Hon hänvisar till en undersökning som visar att varannan elev någon gång haft ett självska- deteende.

– Det är en otroligt hög siffra. Många unga känner en otillräcklighet idag. De känner ett stort ansvar för att de ska gestalta sina liv, förverkliga sig själva och leva sina drömmar.

I en nyligen presenterad intervjustudie kring psykisk hälsa i samarbete mellan Folkhälsomyndigheten och Högskolan Väst, där 33 ungdomar 15-25 år deltog, framkom att de unga pendlar mellan tillförsikt och maktlöshet inför framtiden. "De känner mestadels optimism inför sin egen framtid, som de till viss del känner att de kan påverka, men ser betydligt mer pessimistiskt på de utmaningar som omvärlden står inför med bland annat klimatförändringar och krig."

Bakgrunden till studien, som presenterades i juni 2023, är Folkhälsomyndighetens uppdrag att stödja kunskapsutveckling inom områdena psykisk hälsa och suicidprevention både på regional och lokal nivå.

Bland personer 15–29 år, som har lägre risk än äldre att avlida till följd av sjukdom, stod fastställd suicid 2022 för en tredjedel av alla dödsfall. Under den senaste 20-årsperioden har suicidtalet (antal suicid per 100 000 invånare) i Sverige minskat i de flesta åldersgrupper, utom just bland unga. Tonåringar och unga vuxna uppger oftare än andra att de har psykiska besvär. Det gäller särskilt flickor och unga kvinnor.

– Vi har en fortsatt stor utmaning framför oss, men den ökade medvetenheten om psykisk ohälsa är ett steg i rätt riktning, säger Désirée Ricken. ♥

## Från Berlin till Trollhättan

**Namn:** Désirée Ricken

**Född:** 4 maj 1969 i Wattenscheid och uppvuxen i Lechenich utanför Köln

**Bor:** Hus nära vackra Kroppefjäll norr om Brålanda

**Gör:** Chefsöverläkare och läkarchef för specialistpsykiatrin inom NU-sjukvården med 650 medarbetare vid Uddevalla sjukhus, NÄL och Brinkåsen, som omfattar både allmänpsykiatri och rättspsyki.

**Familj:** Barnen Ida, 19, Franka, 22 och Jakob, 23 samt katten Kalle

**På fritiden:** Spelar piano, fagott, läser, träffar vänner och sköter trädgården

**Från Berlin till Trollhättan:** Flytten gick 2007, när min dåvarande man och jag var på en rekryteringsmessa som Näl anordnade. Här kunde vi kombinera att vi båda jobbade som läkare med att ha små barn.

# Svenska kyrkan



FAIR  
TRADE  
SHOP

FAIR  
TRADE  
SHOP

FAIR  
TRADE  
SHOP





# ÄNNU LÄTTARE ATT HANDLA I DEN RÄTTVISA BUTIKEN

Den 20 september återöppnade Svenska kyrkans Fair Trade Shop i Kyrkans hus på Drottninggatan 42.

– Här kan vi erbjuda ökad tillgänglighet och förhoppningsvis ökade öppettider. Vi hoppas på att ännu fler både nya och gamla kunder ska hitta hit, säger samordnaren Caroline Bernhardsson, som ansvarar för butiken tillsammans med ett 30-tal ideella medarbetare.

**SEDAN STARTEN 2014** har butiken, fylld av rättvisemärkta produkter från världens alla hörn, funnits på Kungsgatan. Den sista juni gick flytten därifrån och den 20 september var det nyöppning i Kyrkans hus med hembakt och många besökare.

– På ett sätt var det lite vemodigt att lämna den gamla lokalen, eftersom den var mysig på många sätt. Men samtidigt var det lite besvärliga trappor in till butiken som också var ganska trång, så vår nya butik här i Kyrkans hus är betydligt mer tillgänglig för alla, säger Caroline Bernhardsson.

Fair Trade Shop hittar du direkt innanför entrén till Kyrkans hus, som ligger nära Drottningtorget. Flytten ger gott om utrymme, både utanför och inne i butiken, som nu också ligger i markplan.

– Precis som tidigare kommer vi att ha en mix av bland annat livsmedel, leksaker, inredning och accessoarer. Vi är en väldigt populär presentbutik och många kommer också hit just av det skälet att försäljningen gynnar tillverkarna i fattiga länder, påpekar Caroline.

*Butikens samordnare Caroline Bernhardsson och gänget som ansvarar för inköpen till Fair Trade Shop hälsar alla kunder hjärtligt välkomna till Kyrkans hus.  
Fr v: Marita Nylund, Ulla Arwidson, Britta Lindstedt, Lisa Olofsson, Inger Nilsson, Caroline Bernhardsson, Eva Blomdahl Jacobsson, Eva Haagen, Betty Malmberg, Tina Östh, Gerd Arvidsson och Lilian Nilsson.*

Fairtradekonceptet handlar om att producenterna har både schyssta arbetsvillkor och får en rimlig ersättning för det arbete som görs.

– Och allt vi säljer håller genomgående en väldigt hög kvalitet, påpekar Caroline.

**DEN RÄTTVISEMÄRKTA BUTIKEN** spelar också en stor social roll i Svenska kyrkan Trollhättans verksamhet.

– Vi är ett 30-tal ideella medarbetare och butiken är en viktig träffpunkt för många även på det sättet.

Till en början kommer butiken i Kyrkan hus att vara öppen tisdagar, onsdagar och torsdagar 10–18.

– Men vi hoppas kunna utöka det efterhand och genom placeringen här i Kyrkans hus kan vi också vara mer flexibla och hålla öppet i samband med större arrangemang i huset, säger Caroline.

Butiken är en bidragande orsak till att staden Trollhättan 2020 utsågs till Årets Fairtrade City i Sverige, efter att ha utmärkt sig extra mycket i sitt arbete och engagemang för en etisk konsumtion och hållbar handel. Sedan 2009 är Trollhättan en av nu 41 svenska städer som har diplomeringen Fairtrade City. Totalt finns det 2200 diplomerade städer runt om i världen.



## IDEELLT ENGAGEMANG MED MÅNGA VÄRDEN

Mer än varannan svensk är ideellt engagerad. Det är exceptionellt många i ett internationellt perspektiv. Engagemanget är stort både bland unga och äldre och forskning visar också att vi mår bra av att bidra, utan krav på ersättning. Det ger nya perspektiv och känns meningsfullt att finnas med i olika sammanhang även utanför jobb och skola.

Störst är engagemanget inom organisationer med social inriktning och inom idrotten. När värdet på alla volontärers insatser för första gången presenterades av Statistiska centralbyrån för några år sedan, så uppskattades det till 131 miljarder kronor per år.



### HANNA DANNSTEDT

– Ja, det är jag, i Integrationsforum/ antidiskrimineringsbyrån. Jag blev hedersmedlem i våras och fick ett fint diplom. Jag brinner för allas lika värde, hur man än är och vem man än är. Tidigare var jag aktiv i adoptionsfrågor och Adoptivcentrum och föreläste en del om att adoptera och hur det är att vara adopterat. Via nätet har jag engagerat mig i Suicide Zero och Aldrig ensam-föreningar som stöd för de som förlorat någon i självmord eller drabbats av psykisk ohälsa.



### CHRISTER LORENTZON

– Ja, i Skridskoklubben Trollhättan, Officersföreningen SVOF och tidigare i flera av de föreningar som mina barn varit med i. Via mitt politiska uppdrag är jag styrelseledamot i Bostadsbolaget Eidar och jag jobbar ideellt i Bostadsrättsföreningen där vi bor. I Hemvärnet är jag ställföreträdande kompanichef och är även månadsgivare för att hjälpa människor att starta företaget i Indien och Afrika, där jag även har fadderbarn. Jag vill ställa upp och hjälpa till och är en socialt engagerad person.



### EIDE JOHANSSON

– Jag är mycket engagerad i Trollhättans badmintonförening sedan säkert 20 år tillbaka. Vi har 300 barn i klubben och det är väl drivkraft nog. I våras blev vi Svenska mästare och det var jätteroligt! Jag är där flera gånger i veckan och är själv före detta badmintonspelare på motionärsnivå. Jag började spela först i 50-årsåldern.



### CAROLINA HELTORP

– Jag följer barnen i föreningar som de är aktiva i. Det känns viktigt att vara delaktig och visa intresse och också ha inblick i verksamheten. I Trollhättans skateboardförening har jag bland annat stått i kiosken, varit i inomhushallen, bakat och sålt lotter. Framöver kanske det blir lite mer engagemang i skridskoklubben.



### ULRIK HAMMAR

– Jag har ett djupt intresse för Israel, som Bibelns land och folk. Intresset fick jag eftersom min far var så intresserad. Idag är jag engagerad i Föreningen Israels Vänner och Vänskapsförbundet Sverige-Israel och är styrelseledamot i Västsvenska avdelningen för Vänskapsförbundet.



### ISABELLA WIKERSTAM

– Nej, tyvärr inte. Jag vill vara engagerad i Rädde barnen men också i kyrkans verksamheter för barn. Jag har också en dröm om att starta upp en bokcirkel i kyrkan där alla åldrar kan mötas.



### ELNA MELLFJORD

– Nej, men jag skulle gärna vilja vara det. Ska jag engagera mig ideellt är det i så fall inom kyrkan. Jag tycker att arbetet inom föreningar och ideella organisationer är oerhört viktigt för att skapa gemenskap och medmänsklighet. Det krävs så lite för att skapa glädje.



### ARNE SAMUELSSON

– Jag sitter med i styrelsen i bostadsföreningen där jag bor. Jag är också ideell inom kyrkan. Där hjälper jag till med att hyra ut babyskydd för nyfödda till föräldrar och så är jag kyrkvård i Skogshöjdens kyrka sedan hösten 1990.



### JOHANNA SJÖSTAD

– När jag var yngre var jag bland annat cyklist och aktiv i flera idrottsföreningar. Nu arbetar jag med evenemanget Trollhättan Action Week och ser verkligen vikten av volontärer. Utan dem hade veckan inte varit möjligt. I framtiden hoppas jag kunna vara ledare och skapa rörelseglädje för barn och unga.



■ ■ **ÖPPEN SALONG HÖLLS** första gången 1999 efter ett initiativ av konsthallens dåvarande verksamhetsansvarige Göran Vogel-Rödin.

I år arrangerades den 12 augusti–10 september och har precis avslutats. Temat 2023 var Spänning.

– Öppen salong är en av våra sex stora årliga utställningar. Här får alla som vill bidra med ett verk var med. Vi har genom åren haft deltagare från tre år upp till 97, så det är ett stort åldersspann. Här möts alla

möjliga tekniker och ingångar till temat som vi bestämmer. Det är en spännande öppen form som bygger på idén om att alla har en kreativ och skapande potential, säger Peter Hagsér när vi träffar honom tidigare under sommaren.

**PETER TAR GÄRNA** avstamp i den tyske allkonstnären och samhällsvisionären Joseph Beuys tankar om att "Varje människa är en konstnär". Han hade en övertygelse om att den skapande människan och konsten är avgörande för vår existens.

2001 var Trollhättan en av fyra städer i hela världen som var värd för en av Beuys utställningar.

– Det betydde mycket för oss. Konsten i sig kan ha en helande och läkande effekt och en möjlighet att se människan i sin helhet. Och just med vår öppna salong bejakas verkligen allas kreativa och skapande förmåga, säger Peter Hagsér.

Efter studier i bland annat filosofi och screentryck i Lund, Norrköping och Skövde återkom han flera år senare till Konsthallen Trollhättan. Och blev kvar.



# KONSTPROFIL SOM SÄNKER TRÖSKLAR

Genom historien har här varvats hjul till ryska ånglok och varit designstudio för Saab. Idag är det en träffpunkt för konsten, som varje år lockar 10 000 besökare till Innovatum District. Och den årliga satsningen på Öppen salong lockar närmare 250 bidrag från alla som vill utforska konstens kraft och möjligheter.

– Det är ett av flera initiativ för att sänka trösklarna och erbjuda en öppen mötesplats för konst och kultur, säger Konsthallen Trollhättans intendent Peter Hagsér.

TEXT: ERIK TORSTENSSON | FOTO: JERRY LÖVBERG

2024 firar han 20-årsjubileum i rollen som huvudansvarig. Pendlandet från Göteborg har han vant sig vid och han gillar kulturklimatet i sin hemstad.

– Här finns en öppenhet och nyfikenhet kring konstens och kulturens roll.

Konsthallen byggdes ursprungligen 1896.

Det var här som

hjulen svarvades till loken som tillverkades på NOHAB för vidare transport till Ryssland. Under Saabs storhetstid var det

i många år designstudio och fortfarande bär konsthallen den kände arkitekten Gert Wingårds signum. Det var han

”

## KONSTEN I SIG KAN HA EN HELANDE OCH LÄKANDE EFFEKT

som på Saabs uppdrag förvandlade lokalen med hjälp av mycket glas, stål och ett helvitt innertak. Sedan 2012 är det

konsthallen som drar nytta av det generösa ljusinsläppet och de stora ytorna, där flyttbara väggar justeras inför varje utställning för att optimera upplevelsen och lyfta fram verken på bästa sätt.

Tidigare fanns Konsthallen i Folkets Hus Kulturhuset, men när biografverksamheten byggdes ut där

behövdes en ny hemvist. Det var inte helt okontroversiellt med flytten till Innovatum, men med tanke på N3:s eta-

blering där så fanns det starka skäl, ansåg förespråkarna. Med facit i hand har det blivit bra och Peter Hagsér trivs både med sin roll och med lokalen.

– Vi försöker erbjuda ett brett utbud och i vårt uppdrag från Trollhättans Stad ingår att visa såväl lokal som nationell och internationell samtidskonst. Utöver våra sex stora utställningar varje år har vi också en rad mindre utställningar med lokala konstnärer, berättar Peter Hagsér.

Han är en av tre heltidsanställda "som gör allt". Från att planera, arrangera och ta olika nya grepp för att nå ut till så många som möjligt. Vårens initiativ då sju inbjudna träskulptörer från Skandinavien och norra Europa skapade varsitt

träverk i Gamle Dal är bara ett av flera lyckade exempel på hur man tar ut konsten till Trollhätteborna. Landart - Songs from the woods i slussområdet i augusti är ett annat, där fem inbjudna konstnärer deltog.

– Vi vill sprida kunskap om konst och kultur och det gör vi genom att försöka erbjuda en stor bredd och även arrangera gruppvisningar och workshops för exempelvis skolelever, företag och seniorer. Det är bara att höra av sig. Och vi har också en öppen ateljé för de som vill prova på. Det handlar om att inspirera och reflektera och bidra till det vi kallar

för visuell läskunnighet, som gör att du kan se olika saker och berättelser i en bild och få en känsla för vad konstnären känt och faktiskt vill förmedla.

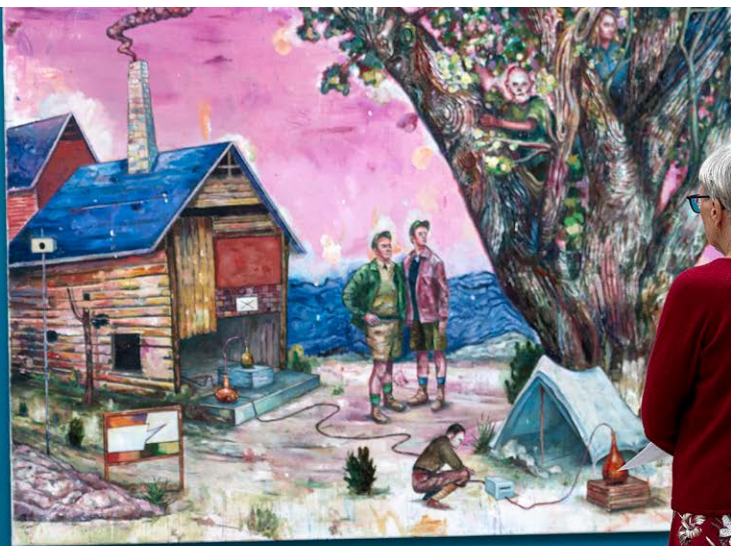
I en tid då digitaliseringen skapar nya möjligheter även

”

## VI HAR EN ÖPPEN ATELJÉ FÖR DE SOM VILL PROVA PÅ

för konsten och när de visuella intrycken sköljer över oss i mobilen, ser Peter Hagsér ett extra stort värde av en fysisk mötesplats som konsthallen.

– Det behövs platser där vi kan samtala och undersöka till-



Sommarens stora utställning 2023 var "Sorry I missed the topic" med Olle Schmidt, vars konst har beskrivits med ord som dynamitmåleri och vildsint färgromantik.

sammans. Det gör att du hittar nya infallsvinklar. Vi samarbetar dessutom med många andra arrangörer som har ingångar till kulturen genom exempelvis poesi, animation och musik.

**JUST KONSTENS FÖRMÅGA** att öppna sinnet och ge perspektiv på tillvaron är något som inte minst Skara Stifts biskop Åke Bonnier vittnat om. Hans pappa var konstsamlare och introducerade Åke i att lära känna och uppleva konstens storhet. I sitt Herdabrev, där Åke Bonnier 2014 presenterade sig för stiftets alla medarbetare, berör han bland annat hur han kan uppleva ett andligt tilltal som öppnar upp nya dimensioner.

– I mötet med modern konst kan jag, när det är som bäst,



*En av träskulpturerna från vårens initiativ i Gamle Dal.*

ana Guds storhet, konstaterar han.

Peter Hagsér menar att konsten många gånger kan vara existentiell.

– Den undersöker vad det är att vara människa. Vilka vi är och vart vi är på väg. ♥

## Konsthallen Trollhättan

Konsthallen drivs av Trollhättans Stad med uppdrag att visa ett brett urval av lokal, nationell och internationell samtidskonst.

Varje år visas ett tiotal utställningar och det är alltid fri entré. När en utställning öppnas finns konstnärerna på plats för att berätta om utställningen och sitt konstnärskap.

Alla som vill kan boka kostnadsfria gruppvisningar eller workshops med olika inriktning.  
Telefon: 0520- 49 64 53  
E-post: [konsthallen@trollhattan.se](mailto:konsthallen@trollhattan.se)

### Öppettider:

Tis–sön: 11–16

Ons: 11–19

Mån: Stängt



**Med konsten i fokus.** Nästa år firar Peter Hagsér 20-årsjubileum som verksamhetsansvarig för Konsthallen Trollhättan. Han trivs i hemstaden.

– I Trollhättan finns en öppenhet och nyfikenhet kring konstens och kulturens roll, säger han.

Konsthallen Trollhättan har också genomfört Samkrafter HBTQ+ Certifiering. Detta är en kvalitetsstämpel för verksamhetens arbete med inkludering.

Läs mer på [trollhattan.se/konsthallen/](https://trollhattan.se/konsthallen/)

elle  
**DYRT &  
HELIGT**

LEXTORPSKYRKAN

# 50-ÅRING MED SOLENS LJUS OCH RUND ALTARTAVLA

TEXT: VICTORIA ALMÉN/MATILDA EGENVALL

FOTO: ELINA BOMSTRÖM/JIMMIE MIDFLO/INNOVATUMS BILDARKIV

Lextorpskyrkan med klockstapel invigdes den 24 september 1973 och firade nyligen sitt 50-årsjubileum med festhögmässa, kyrklunch och olika aktiviteter. Kyrkan utnämndes vid invigningen till Skara stifts vackraste och den är sedan 2001 byggnadsminnesförklarad.

16

**P**Å 1960-TALET BYGGDES nya stadsdelar i snabb takt runt om i Sverige. I samband med det byggdes också ofta så kallade vandringskyrkor, som var monteringsfärdiga och demonterbara. De tillfälliga kyrkobyggnaderna levererades målade och med indragen el, vatten och avlopp där det fanns behov av nya kyrkor. Tanken var faktiskt att en sådan skulle uppföras inom Håjums begravningsplats för att möta behovet i ett växande Kronogården och Lextorp.

Men i stället togs efter en utredning i kyrkorådet ett beslut 1969 om att bygga en specialritad kyrka i Lextorp. Ambitionen var att få ett stort antal utrymmen för många olika verksamheter.

Musikrum, konfirmandssal, bordtennisrum och flera rum för studiecirkelar och kyrkans barntimmar var några av funktionerna som ritades in i det till kyrkan sammanknutna församlingshemmet. Lextorpskyrkan har en mycket karakteristisk utformning och ingår i en helhetslösning med alla lokaler grupperade kring en innergård. Kyrkan ritades av stadsplanearkitekten Karl-Erik Ydeskog och kostade 4 miljoner kronor att bygga. Det motsvarar ca 32 miljoner i dagens penningvärde.

Som stadsplanearkitekt var Karl-Erik Ydeskog ansvarig för stadsplanen tillsammans med stadsarkitekt Thorvald Struve och stadsplaneingenjör Tage Brogren. Ydeskog ritade även Vargöns kyrka



i Vänersborgs kommun några år senare och där använde han åter kombinationen av tegel på församlingshemsdelen, solkorset vid entrén och en särpräglad kyrkoarkitektur. Klockstaplarna utformades också på samma sätt.

Lextorpskyrkan utnämndes av dåvarande biskopen Helge Brattgård vid invigningen till



Den stora altarprydnaden i keramik väger fyra ton och är 4,2 meter i diameter.

”Skara stifts vackraste kyrka”. Kyrkans form har karakteriserat som nutida gotik och för tanken till Uppenbarelseboken 21:3: ”Se, Guds tält står bland människorna, och han skall bo bland dem och de skall vara hans folk och Gud själv skall vara hos dem.”

**LEXTORPSKYRKAN BYGGNADSMINNESFÖRKLADES 2001** och utsågs år 2014 till att representera 1900-talet under Skara Stifts 1000-årsjubileum. De utsedda kyrkobyggnaderna speglar varje sekels särart för bevarandevärd kyrkoantikvarisk byggteknik. Typiskt för 1970-talet är bland annat användningen av rå betong i det tunga innertaket.

Kyrktaket har på samma sätt som gamla kyrkor också målningar, men de är gjorda i

blästerteknik. Även målningarna är utformade av Karl-Erik Ydeskog. På den östra sidan föreställer motivet Jesu liv och på södersidan Jesu död.

**NEBULOSAFÖNSTRET PÅ DEN** bakre gavelväggen ger kyrkan en speciell effekt. Karl-Erik Ydeskogs utformning gör att när solen på eftermiddagen

börjar gå ner, träffar strålarna glaset som speglar dansande färger i kyrksalen. Det 200 kilo tunga och intensivt blåa fönstret konstruerades ursprungligen av glasblock från Lindshammars Glasbruk i Småland. Glasblocken var sammanfogade med ett icke UV-beständigt lim, som 2020 bedömdes vara omöjligt att restaurera. Fönstret nyttillverkades då i stället i sin helhet av glaskonstnären Winfried Baier i Tranås, vars ateljé och mästerverkstad är specialiserad på design, tillverkning och

restauration av just blyinfattade fönster och glasmålningar. Den cirkulära altarprydnaden är 4,2 meter i diameter och sammansatt av keramikbitar. Barcelona-konstnären Julio Bono Peris har skapat verket som väger över 4 ton och levererades i bitar. Dessvärre utan monteringsanvisning, så frågan är om det blev som konstnären tänkt sig. Motivet kanske är ett öga med en svart pupill i mitten, en stad med hus av olika slag eller är det en pizza, som barn ibland föreslår? Du får själv fundera.

Kyrkan har byggts ut i omgångar. Senast var det 2020, då entrén byggdes ut. Nybyggnationen nominerades då till Trollhättans arkitekturpris. Den 24 september uppmärksammades 50-årsdagen med feshögmissa, kyrklunch och olika aktiviteter. ♥



Lextorpskyrkan ritades av Karl-Erik Ydeskog.

Onsdagen innan Kristi Himmelfärdsdag 1987 eldhärjades Lextorpskyrkan med en utbrunnen sakristia och skador för miljoner som följde. Brandkåren var snabbt på plats och släckte elden, men värme och rökutveckling förstörde bland annat altartavlan, marmorgolvet, orgeln och taket. Reparationerna slutfördes i oktober samma år. Även fredag 15 september i år uppstod en mindre takbrand, som dock släckes snabbt av räddningstjänsten. Brandorsaken var ett elfel i samband med takarbete.

# HÖSTSTÄDNING I TRÄDGÅRDEN

Ringa in de 4 saker som inte  
hör hemma i trädgården!



**MEJLA RÄTT SVAR TILL OSS TILLSAMMANS  
MED DITT NAMN OCH DIN ADRESS SENAST 31 OKTOBER**

**ANGE "BARNPYSSEL" I ÄMNESRADEN.**

Först dragna rätta svaret ger två biobiljetter. Därefter ger de följande fem rätta svaren var sitt presentkort à 100,- i Fair Trade Shop.

## Vinnare från Patos nr 2

### Barkorsord

**1:a pris Biobiljetter:**  
Viggo Nilsson

**2:a pris – 100 kr Fair Trade Shop:**  
Andrea Haglund, Stella Engman Gustavsson,  
Lina Dahl, Maja Tholén, Elijah Nordström

### Patoskrysset

**200 kr Fair Trade Shop:** Egon Bengtsson

**100 kr Fair Trade Shop:**  
Eva Klevendal, Ulla Haglund,  
Lisbet och Lars-Ove Petersson,  
Angelica Bengtsson

Samtliga vinnare har meddelats.

# OKTOBER KRYSSSET

Kryssa rätt och vinn ett  
presentkort värt 200 kr hos  
Fair Trade Shop i Trollhättan.

Lös krysset, fyll i nyckelbokstäverna som  
bildar ett ord i raden under korsordet och  
skicka in det till oss. **Bland de rätta svaren  
drar vi en vinnare** av ett presentkort värt  
200 kr och fyra vinnare av ett presentkort  
värt 100 kr från Fair Trade Shop, Kyrkans Hus.

## 31 OKTOBER VILL VI HA DINA LÖSNINGAR

Skicka via mejl:

patos@svenskakyrkan.se

Skicka med post:

Svenska kyrkan Trollhättan, Patoskrysset  
Box 161  
461 24 Trollhättan

Märk kuvert/vykort med  
"Patoskryss"

Lämna in ditt svar:

Kyrkans Hus, Drottninggatan 42

För att du ska vara med i dragningen  
behöver din lösning ha inkommit till  
oss senast 31 oktober.



Vinst av biobiljetter kommer  
med posten.

Vinst av presentkort hämtas i  
Fair Trade Shop, Kyrkans Hus,  
Drottninggatan 42, Trollhättan

# Orkar du stjäla fler äpplen?



Korsordskonstruktör: Lars-Göran Ståhl ©					LÖSA ELLER BETALA		TRAKTER	SAMISK SCHAMAN	JAKOBS TVILLING-BROR	MICK SOM ANVÄNDER MICK	RAMLADE	NÅGRA	TREVLIG TILL SÄTTET
BETALNINGARNA	DE STOLTA TRADITIONERNA	LED	SNOR	SÄTTER STÖD	DEN ÄR EN FISK ELLER ETT TRÄD								
SES GODS PÅ	5												
STORMA ELLER SPISA													
FÖRDÄRVAD													
HÖRN													
GÄLLANDE SLUTEN KRETS & FÄNGE													
HONA													
FIRAS 2 MARS													
FÅGLAR													
TALADE OM													
BEKLAGANSVÄRD ELLER EXTERMITET													

NYCKELORD ▶

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---



elle

# "ATT VARA BISKOP FÅR ALDRIG UPPLEVAS SOM EN PLIKT"

Efter tolv år som biskop i Skara stift, där Trollhättans församling ingår, kommer Åke Bonnier att lägga ner staven den 14 september 2024. Åtta dagar senare vigs hans efterträdare.

– Den här rollen medför ett stort ansvar. Det krävs att du har en vilja att möta människor och inspirera, säger Åke med adress till sin efterträdare.

Samtidigt är han övertygad om att just lusten att möta medarbetare och kyrkans medlemmar runt om i Sverige är en självklarhet hos alla som idag innehar ämbetet och som kommer att bli aktuella för att ta över ansvaret för Sveriges äldsta stift. Det grundades redan 1014 och i Skara stift finns 435 kyrkor. Av de 570 000 invånarna är drygt 60 procent medlemmar i Svenska kyrkan fördelade på drygt 100 församlingar.

I rollen som kyrkans andlige ledare i de 13 stiftet runt om i landet krävs också förmågan att leda stiftsstyrelsen, som har det övergripande ansvaret för respektive stifts verksamhet. Skara stift består av sex avdelningar: Kyrkoliv, Sekretariatet, Egenomsavledningen, Gemensamma funktioner (administration), Flämslätts stifts- och kursgård och Lilleskogs själasvårdsinstitut.

– För mig som biskop handlar det om att låta alla komma till tals och argumentera, men också att kunna komma vidare till beslut. I Skara stift har vi en väldigt bra stiftsstyrelse och jag insåg mycket snart när jag började mitt uppdrag att här finns en väldigt god administrativ hjälp i form av medarbetarna på stiftskansliet som verkligen kan sina saker. Det har på så många sätt underlättat mitt uppdrag, säger Åke Bonnier.

**SOM BISKOP ÄR** du ständigt påpassad och det är inget vanligt åtta-till-fem-jobb.

– Det är snarare ett dygnet-runt-jobb och mina kollegor är betydligt bättre på att stänga av mejlen än vad jag är när jag är ledig. Fast jag lever efter devisen; hellre avkopplad än inte uppkopplad, och har hittat bra rutiner för det.

Det är lätt att omgivningen hyser en sådan respekt för rollen som biskop att det på ett sätt blir ett hinder för många att våga närma sig biskopen som person. Att Åke Bonnier dessutom är minst sagt förmögen och tillhör den kända förlags- och publicistläkten Bonnier har inneburit en ytterligare utmaning. Han är väl medveten om det och har alltid strävat efter att vara personlig och nära med såväl medarbetare som människorna han möter i många olika sammanhang. Att verka och bygga kyrka tillsammans har varit hans tydliga budskap ända sedan han tillträdde.

– Jag har velat få människor att upptäcka att biskopen inte är någon som sitter på en piedestal och samtidigt har jag känt att många gläds åt

biskopsrollen i vårt stift. Jag trodde kanske att jag bara skulle vara efterfrågad som talare eller att medverka vid invigningar och andra sammanhang i början, men det har faktiskt aldrig tagit slut, säger Åke.

Han minns med ett stort leende särskilt ett möte med en konfirmandgrupp.

– Jag var med och firande en morgonmessa och efteråt var det en kille som sa: "Asså, jag trodde du var en tråkig robot, men du chillar ju."

Det är ett mycket gott betyg på Åke Bonniers egen betygsskala. Utöver det spontana och nära mötet, där humorn tillåts ta mycket plats, är han noga med att alltid vara väl förberedd inför sina många olika uppdrag.



## ÄVEN EN BISKOP BLIR TRÖTT PÅ KVÄLLEN

– Ibland känner jag mig tryggt i att "det där klarar jag", men jag har lärt mig att också ta hjälp av mina medarbetare i stiftets organisation med att bolla både tankar och formuleringar. Det är viktigt att inte tro att du kan göra allting bäst själv, för då ska du inte ha några medarbetare, påpekar han.

**ÄVEN EFTER ATT** han lagt ner sin stav i Skara Domkyrka som 65-åring i september 2024, så kommer han att fortsätta att vara biskop, eftersom han vigts till det. Däremot behöver han inte formellt tjänstgöra utan kan ägna mer tid åt familjen med barn och barnbarn. En sak är dock säker. Han får mer tid att som privatpersonen Åke Bonnier fira gudstjänst varje vecka.

– Det har jag försökt och försöker hinna med även nu, när jag inte tjänstgjort själv. Och jag har så ofta jag kunnat åkt ut som en "vanlig kyrkbesökare" till olika kyrkor i vårt stift. Det är något som jag verkligen uppskattar, men jag vet att det tyvärr brukar skapa en anspänning hos tjänstgörande präst när "larmet går" från kyrkvården att "Biskopen är här!", säger han och fortsätter:

– Men jag har aldrig någon ambition att döma, utan jag vill fira gudstjänst och uppleva det som våra kyrkobesökare upplever. Det ger nya tankar och insikter som jag tar med mig. Just de spontana kyrkobesöken är något jag önskat att jag hunnit göra mer, utan pukor och trumpeter vid min ankomst. Samtidigt kan jag känna att jag borde ha ägnat mer tid åt ledningsgruppen på stiftskansliet... Men hur mycket jag än jobbar så har dygnet bara 24 timmar. Och även en biskop blir trött på kvällen, säger Åke och skrattar.



Åke Bonnier har varit i Trollhättan flera gånger i sin roll som biskop.

Vid den återkommande visitationen stämmer församlingen och stiftet av hur vardagsarbetet fungerar.

– Jag har velat få människor att upptäcka att biskopen inte är någon som sitter på en piedestal, säger han.

**SEDAN FÖRSTA DAGEN** i sin ansvarsfulla roll har han känt en glädje över sitt uppdrag, även om processen med biskopsvalet i sig var påfrestande.

– Du blir nominerad och sedan granskad på ett sätt som du kanske inte är van vid. Sedan går du och väntar på besked på om du gått vidare eller inte och i slutändan är frågan om du blir vald.

Det är en ganska jobbig och omtumlande väntan, medger Åke, men konstaterar att processen i grunden är som i alla jobbansökningsprocesser. Den stora skillnaden här är att biskopsvalet sker inför offentligheten och att alla som tycker något kan göra det öppet.

– Men tackar du ja till att bli nominerad så är det något du får tåla, säger Åke Bonnier.

Efter fem år som domprost i Stockholm nominerades han till tjänsten i Skara och vann omröstningen med en historiskt stor marginal. När han vigdes den 26 augusti 2012 efterträdde han Erik Aurelius. Trots en utsatt position understryker Åke att han aldrig tappat den äkta entusiasmen och glädjen i sitt uppdrag. Han återkommer till betydelsen av dialog på alla nivåer och i alla sammanhang.

Två gånger per år samlar biskopen exempelvis alla kyrkoherdarna, som är församlingarnas eller pastoratens chefer i stiftet. På samma sätt har Sveriges biskopar återkommande träffar

– Vi biskopar har också regelbundna digitala möten och en egen chatgrupp där vi kan utbyta vardagstankar och erfarenheter. Det betyder mycket, säger Åke.

”

## BÖNEN ÄR SÅ VIKTIG I EN BISKOPS LIV, LIKSOM ATT FÅ FIRA MÄSSA REGELBUNDET

**I ETT FÖRSÖK** att ge några goda råd till sin efterträdare återvänder han till vikten av att bevara lusten och entusiasmen, men också att delegera.

– Och för att orka överhuvud taget så har två saker varit viktigast för mig; Den helige Ande, alltså Gudsrelationen. Bönen är så viktig i en biskops liv, liksom att få fira mässa regelbundet. Och det har jag fått göra i hög utsträckning. Det andra är att du måste känna en grundlust i själva uppdraget. Jag brukar säga att lust och helig Ande driver mig och ger mig kraft. Det är något som jag verkligen önskar min efterträdare, säger Åke.

### Tidsplan för valet av Skara stifts nästa biskop 2024

#### 22 december

Röstlängd fastställs med alla namn på röstberättigade i biskopsvalet.

#### 22 januari

Tillfälle för röstberättigade att nominera kandidater till biskopsvalet.

#### 6 mars

En offentlig utfrågning då röstberättigade och allmänhet får reda på mer om varje kandidat.

#### 20 mars

Röstningen sker i olika valområden och på stiftskansliet i Skara. Får en kandidat mer än 50 procent av rösterna har Skara stift en biskop electa/electus.

**Tidigare artiklar i serien**

Patos #3 2022: Kyrkomusikerna Elina Bomström och Anton Hasselberg

Patos #4 2022: Pedagogerna Anette Melander, Anna Ristorp, Roos-Marie Oskarsson och Christian Åkervall

Patos #1 2023: Församlingsassistenterna Lena Pettersson och Matilda Egenvall

Patos #2 2023: Diakonerna Louise Sahlin och Helena Bengtsson

**ATT TYCKA OM** att resonera och vända och vrida på tankar och formuleringar är en annan viktig egenskap. Som när de 13 biskoparna möts till regelbundna biskopsmöten för att överlägga i en lång rad olika frågor. Eller det mer omfattande arbetet med att formulera de återkommande Biskopsbrevet, som ges ut i bokform och berör viktiga ämnen. Biskopsbreven fungerar som stöd och inspiration till präster, diakoner och församlingar, men också till allmänheten.

– Oftast är det svåra frågor som tas upp och som kan ta flera år att skriva. När det publiceras är det viktigt att alla känner att man kan leva med de slutliga formuleringarna.

Samtidigt är varje biskop självständig i sin roll, precis som varje stift:

– Jag upplever att vi har högt till tak, men samtidigt så står vi ju alla bakom och företräder det som Svenska kyrkan står för. Det är en lojalitet som är en förutsättning i den här rollen, precis som för präster och diakoner.

**EN GÅNG UNDER** sina år som biskop har Åke Bonnier blivit anmäld till ansvarsnämnden för biskopar, efter ett uttalande som anmälaren hävdade stred mot kyrkans tro, lära och trosbekännelsen. Anmälan lämnades utan åtgärd och Åke Bonnier tvivlade i sak aldrig på något annat och någon risk för att bli avkragad fanns aldrig.

– Men det är klart att det inte var någon rolig upplevelse i sig att bli anmäld och jag lade mycket tid på att formulera mitt svar.

På samma sätt ingår det i rollen att hantera anmälningar mot präster och kyrkoherdar i domkapitlet.

– Det är ingen rolig del i jobbet, men sådan ser formalian ut, konstaterar Åke Bonnier.

Han har återkommande uttalat sig och tagit ställning i olika samhällsfrågor. Så sent som

**Åke Bonniers väg från präst till biskop**

Född: I Stockholm 11 december 1957

Familj: Hustrun Kristina och två vuxna döttrar med familjer

Bor: I Skara

Studier: Teologi vid Uppsala universitet och fortsatt prästutbildning vid Pastoralinstitutet.

Prästvigd: 1984 och tjänstgjorde därefter i fler församlingar och pastorat i Stockholm, innan han år 2000 blev kyrkoherde i Lidingö församling. I september 2006 blev han domprost i Stockholms stift. Han vigdes till biskop i Skara stift den 26 augusti 2012.

Valspråk: Ge Jesus äran

Visste du att: Åke Bonnier var en av officianterna vid vigseln mellan kronprinsessan Victoria och Daniel Westling 2010 och vid prinsessan Estelles dop 2012.

Bakgrund: Tillhör den kända förlags- och publicistsläkten Bonnier, men valde redan som ung att avstå en roll i näringslivets toppskikt för att bli präst.

under den gångna sommaren har han med anledning av de återkommande Koranbränningarna efterlyst en utredning som ser över om det inom befintlig grundlag går att förbjuda bränning av heliga skrifter.

– Ryms det inom yttrandefriheten att en stor världsreligions heliga skrift skändas? Det innebär ett angrepp på religion som sådan och det är något som drabbar oss alla, menar han. ♥

**3 april**

Om en kandidat inte får mer än 50 procent av rösterna i första valomgången genomförs en andra valomgång med de två kandidater som fått flest röster i första valomgången.

**14 september**

Biskop Åke Bonnier lägger ned staven i Skara domkyrka.

**22 september**

Vigning av ny biskop förrättas i Uppsala domkyrka av ärkebiskop Martin Modéus.

**28 september**

Mottagande av Skara stifts nya biskop i Skara domkyrka.



# ANNIKA EBENHOLM

... som i samband med Nationaldagsfirandet fick ta emot utmärkelsen Årets Brobyggare 2023 av Trollhättans Stad.

## Stort grattis i efterskott! Har du hunnit smälta intrycken?

– Tack! Ja, men jag blev jätteförvånad, men såklart också glad och stolt när jag fick veta att jag skulle få ta emot priset. Jag har haft olika ledarroller inom föreningslivet i 25 år och du går liksom inte och tänker på att du ska bli uppmärksammad på det här sättet. Jag har inget behov av att lyfta fram mig själv.

## De senaste sex åren har du varit engagerad i styrelsen hos IFK Trollhättan, som ju är en oerhört viktig förening där människor från många olika kulturer möts. Berätta om dina erfarenheter?

– Nästan 97 procent av medlemmarna har invandrarbakgrund och där finns inte föräldrastödet på samma sätt som i andra föreningar. Det innebär tuffa utmaningar på alla sätt, där mitt fokus var att få i gång utbildningar och få fler att förstå hur en förening är uppbyggd. Men vi är många som engagerat oss i det jobbet och vi har också lagt fokus på att få med ungdomarna.

## Många känner nog igen dig från dina år som marknads- och slusscaféansvarig i Skoftebyns IF. Men du har förutom det och IFK Trollhättan varit engagerad i IFK Vänersborg, Vänersborgs IF och är med i valberedningen i Västergötlands fotbollsförbund. Och nu i styrelsen för KFUM Trollhättan. Vad driver dig?

– Mötet med människor. Föreningslivet för mig är en livsstil. Inte bara för idrottens skull, utan för att det är ett sammanhang där du inte bara ser till dig själv utan samspelar med andra. För mig var det ett sätt att hänga med kompisarna.

## Ja, hur började föreningsengagemanget för dig?

– Under uppväxten hemma i i Flen var jag med i både fotboll, tennis, bordtennis och hockey, men min huvudsport var badminton där jag faktiskt var riktigt bra och var i riksfinaler två år i rad. Och jag spelade min sista fotbollsmatch som 40-åring och kan skryta med att jag skjutit sönder en ribba en gång i ungdomsåren, haha. Visserligen var det ett ruttet gammalt träsmål, men ändå. Det får jag fortfarande höra när jag hälsar på pappa.

## Hur känns det att dina döttrar blivit en del av idrotten?

– Väldigt bra. När vi möts i en förening spelar det inte så stor roll vad man har för en bakgrund. Min äldsta dotter Hannah är nu 27 år och jobbar inom RF SISU som idrottskonsulent och är Elitklassad bandydomare. Och hon har faktiskt både ett VM-guld och SM-silver i bandy. Wilma är 24 år och spelar innebandy med IBK Vänersborg och läser



till dietist. Jag uppmanar alla föräldrar att stötta sina barn i idrotten.

## Du har varit engagerad inom både i elit- och breddverksamhet. Vad föredrar du?

– Breddsammanhangen är roligast alla dagar i veckan, men det är viktigt att förstå vad eliten är för att förstå vikten av bredd där människor kan få chansen att växa.

## Du har tidigare haft större styrelseuppdrag i bostadsrättsorganisationen HSB och sitter idag bland annat i kyrkofullmäktige. Men vad jobbar du med?

– Sedan två år tillbaka är jag en av åtta i ett team som ansvarar för måltidstjänster och slutstäd av vårdplatser vid Kvinnokliniken på Näl. Jag trivs jättebra och har medvetet valt att inte längre ha någon ledarroll yrkesmässigt. Tidigare var jag inköpsansvarig på Högskolan Väst.

## Jämställdhet och allas lika möjligheter är något du jobbat hårt för. Har det alltid varit så?

– Ja, det finns i min värdegrund hemifrån. Jag vara ganska framgångsrik inom idrotten, men då fanns det inte så många möjligheter. I hockeyn spelade jag i ett killag och fick ha ett eget omklädningsrum. Uppriktigt sagt tycker jag inte det hänt så mycket med jämställdheten inom idrotten på 50 år. Det är fortfarande mycket män vid makten och för få kvinnor som vill sitta i maktposition och ta matchen.

## Hur och när kopplar du av och hittar din energi?

– Jag syr, stickar och virkar. När mamma gick bort i cancer 2015, efterlämnade hon massor av tyger och garn. Jag ville inte slänga hennes livsverk, så jag började med att virka hundra olika grytappar till förmån för Cancerfonden. Hittills har hantverket givit omkring 15 000 kronor till forskningen.





# LENNART MINNS BARNDOMSÅREN PÅ HÅJUMS GÅRD

TEXT: ERIK TORSTENSSON | FOTO: JERRY LÖVBERG

**Håjums begravningsplats fortsätter att växa. Om tio år behövs ny begravningsmark i Trollhättan. Lennart Anderssons farfar Frans och pappa Tage var de sista arrendebönderna som drev Håjums gård med odling och mjölkkor, innan det blev företagstomter och begravningsplats. Lennart, 90, växte upp bland rika ängsmarker och han är glad över hur begravningsplatsen utformats och vårdas.**

**– Det är en speciell känsla att komma hit. Det måste vara en av Sveriges vackraste begravningsplatser, säger Lennart.**

VI STÅR PÅ toppen av den stora kullen på Håjums begravningsplats och blickar ut över dammen och parken runt kapellen och krematoriet. Ängsmarken är delvis bevarad och Lennart, som är engagerad i Svensk Botaniska Föreningen och själv varit med och inventerat floran på Håjum, är glad över det han ser.

– Jag måste säga att stadsträdgårdsmästare Hermansson, som fick kyrkans uppdrag att utforma begravningsplatsens parkområden på 1950-talet, lyckades väldigt bra. Just att bevara ängsmarker är inte bara vackert, utan också viktigt för den



Här, i det vackra boningshuset på Håjums Stora gård, växte Lennart Andersson upp sedan hans farfar Frans arrenderat gården med stora marker av Kanalbolaget 1898. Grusåsen i området har skapat förutsättningar för en unik flora och fauna.

jobbade på Stridsberg, men hade hjälpt sin bror med hans lantbruk. Så på den vägen var det väl. Håjums gård var inte särskilt välskött när farfar tog över, eftersom tidigare arrendatorer främst var intresserade av själva boningshuset och inte markerna, säger Lennart.

**FRANS ÄNDRADE PÅ** det. Sakta men säkert utvecklades Håjum det till ett väl fungerande jordbruk med flera anställda. 1936 tog Lennarts pappa Tage över ansvaret och familjen bodde kvar till 1966, då de köpte en gård i Kvarnängen strax utanför Trollhättan. Där drev

biologiska mångfalden. Den har en historia här ända tillbaka till järnåldern, påpekar Lennart.

Att just den stora kullen inte maldes ner av Kanalbolaget när de hämtade grus till kanalbygget, har sannolikt sin förklaring.

– Här var antagligen råmaterialet inte tillräckligt bra, så de lämnade den här delen orörd. Till glädje för alla pulkaåkande barn under vintrarna.

sedan Lennart lantbruk med spannmålsodling och köttdjur i många år. Hustrun Gunilla, som Lennart träffade redan på Håjumstiden, har genom åren jobbat som sjuksköterska på akuten och såklart även bistått i jobbet på gården.

– Våra tre barn har dock valt andra vägar än lantbruk. Och idag krävs storskalighet på ett helt annat sätt än förr, konstaterar Lennart.

**KANALVERKET KÖPTE UPP** gårdar runt om i Trollhättan för att komma åt markrättigheterna som krävdes till kanalbygget. Håjums gård, som i slutet av 1800-talet sträckte sig från nuvarande Sandhemsvägen bort till Konogårds torg, var inget undantag. Här finns fortfarande flera synbara bevis från livet här på järnåldern och bronsålder i form av bland annat bautastenar, hällekipor och skålgropar. Håjums gård, med ett större boningshus och tillhörande bruksbyggnader och arbetarbostad, var beläget mitt på nuvarande Håjums handels- och industriområde. Det var hit Lennarts farfar med familj flyttade 1898, när han tecknat sitt arrendeavtal med Kanalverket. Bostadshuset högst upp på grusåsen finns kvar än idag och är nu undervisningslokaler för Kunskapförbundet Väst.

– Farfar Frans var en enkel backstugesittare i Halvorstorp och hade ingen egen mark. Han

**VI ÅTERVÄNDER TILL** Håjums begravningsplats och rör oss bort mot de gamla fina Metakapellet, som stod klart 1916.

– Pappas skolväg gick förbi här in mot stan, berättar Lennart och pekar med sin vackra träkäpp.

I anslutning till kapellet finns också farfar Frans



Lennart Andersson gläds åt den vackra miljön vid Håjums begravningsplats.

DECEMBER

NOVEMBER

OKTOBER

SEPTEMBER

## Höstkvartalet på våra kyrkogårdar

Hösten är intensiv på Håjums och Götalundens begravningsplatser. Alla sommarblommor plockas bort på tusentals gravar med skötselavtal och det krattas löv och renas ris och grenar. Smyckning görs inför Allahelgonhelgen med granristäckning, granriskransar, ljuslyktor och ljung på alla gravar där det beställts. I mitten av oktober stängs vattnet av när termometern sjunker mot nollstrecket och när kyla och snö kommer är det full beredskap för halkbekämpning och snöröjning, parallellt med mycket vård av all utrustning som går varm under sommarhalvåret.

familjegrav, med smidesstaketet gjort av smeden på gården.

– Pappa lärde sig även smide själv, på samma sätt som jag också gjorde senare i livet i smedjan på gamla NOHAB, berättar Lennart.

Kanalbolagets sista last från grustakten gick 1946 och behovet av mer begravningsmark i kombination med Trollhättans Stad behov av mark för näringslivetableringen på Håjum, innebar att och Håjums gård successivt bantades.

**BEGRAVNINGSMRÅDET HAR MÅNGDUBBLATS** flera gånger om sedan familjen Andersson lämnade gården för snart 60 år sedan. Nu finns det bara ett område kvar att bygga ut i den södra änden, innan det krävs ny begravningsmark i Trollhättan. Företaget Sweco har fått i uppdrag att ta fram underlag så att kyrkogårdsförvaltningen kan handla upp den sista utbyggnaden av begravnings-

ningsplatsens sammanlagt 34 hektar. Parallellt söks ny begravningsmark.

– Den nuvarande räcker i sju-tio år till med den planerade utbyggnaden. Vi för samtal med Trollhättans Stad för att hitta lösningar inför framtiden, men det är ont om lämpliga områden, säger kyrkogårdsförvaltningens chef Frank Thorén-Hall.

Urngravar finns det plats för under överskådlig tid, både på Håjum och Götalundens begravningsplats inne i stan. Dessutom ökar användandet av minneslundar. Behovet av kistplatser är den främsta utmaningen, eftersom de tar större plats. Utöver själva gravytan ska området med kistgravar dräneras och vattnet omhändertas och renas. Begravningsplatser klassas som miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken, utöver att det finns en mängd kommunala miljökrav. ♥

## Historien om Håjums begravningsplats startade 1913

**1913 anlades den första delen**, som då hette Östra kyrkogården. Stadsingenjör Karl Pehrson planlade kyrkogården, som var en traditionell begravningsplats med fyrkantiga kvarter anpassade för kistbegravningar. Idag är det kremering och urngravar till 90 procent.

**1916, samma år som** Trollhättan blev stad, stod det lilla Metakapellet klart. Det är ritat av arkitekten Svante Dyhlén och byggt i nationalromantisk stil med gotiska influenser.

**Håjum blev ett komplement** till Götalundens begravningsplats och utökades under 1940-talet med ytterligare åtta identiska kvarter. Namnet Håjums begravningsplats började användas först 1956. Samma år

invigdes det nya krematoriet med tillhörande kapellbyggnader.

**Parkanläggningen ritades** av trädgårdsmästaren Artur Hermansson, som inspirerades av Gunnar Asplunds skogskyrkogård, strax söder om Stockholm. Åke Porne är arkitekten bakom de vitslammade tegelfasader och kopparklädda taken på Kapellkrematoriet, Hoppets och Ljusets kapell. Liksom klockstapeln, som också den bär en arkitektur av sin tid.

**Under början av 1970-talet** anlades en minneslund med en kopparram och mönstergjutna kristallglasmoduler i formen av ett stående kors, signerade

konstsmeden Paul Schubert och glaskonstnären Tom Möller.

**Håjums begravningsplats rymmer** också olika typer av askgravar, där askan kan spridas. I begravningsplatsens väst-östliga riktning finns de tre muslimska delarna, som tillkom under 1980- och 1990-talet.

**Under 2000-talets början** anlades Skogslunden, som är ett mellanting mellan urngrav och minneslund med gravstenar av natursten. Ingen egen plantering är tillåten, utan endast snittblommor i vas.

**Byggnaderna på Håjums** begravningsplats och begravningsplatsen i sig, är skyddade enligt kulturmiljölagen.

# KALENDARIUM

## TROLLHÄTTANS FÖRSAMLING



# FIKA, MAT & MÖTESPLATSER

### CAFÉER

#### MÅNDAGAR

- Stick-café i Skogshöjdens kyrka kl 16–18. Vi stickar, virkar, fikar och samtalar. Handarbetet skickas till ett barnhem i Rumänien. Restgarner, stickor och mönster finns på plats. Det går även bra att sticka till sig själv. Vid frågor kontakta Roos-Marie Oskarsson, 073-82 92 429.

#### TISDAGAR

- Kyrkans hus kl 10–14. Café i god gemenskap.
- Skogshöjdens kyrka kl 13-15. Fika och social samvaro.

#### ONSDAGAR

- Kyrkans hus kl. 10–12, Onsdagscafé med program
- Götalundens kyrka kl. 10.30–12.00, Våffelcafé för alla åldrar. Lekrummet är öppet från kl. 10. Även sång och musik.
- Kyrkans hus kl. 17–18. Onsdagskväll i Kyrkans hus, En stund att sitta ner kring kaffe/te och smörgås.

#### TORSDAGAR

- Lextorpskyrkan kl 13-15, Suomalainen lähetyskahvila/ Finskt missionscafé.

### SOPPLUNCH

#### Tisdagar kl 12 i Lextorpskyrkan

- Vegetarisk soppa, bröd, kaka, saft, te/kaffe serveras efter lunchandakten.

#### Torsdagar kl. 10–14 i Kyrkans hus

- Caféserving i god gemenskap. Hemlagad soppa serveras kl 12:15–13.

### GÖTT I LUNDEN

#### Götalundens kyrka, varannan måndag kl 14–16.

**2 oktober:** I huvudet på Linné – Blomsterkungen funderar över livet: Jan Kenneth Johansson

**16 oktober:** Musikquiz – tema Göteborg: Thorgny Skantz

**31 oktober:** Svensk bilindustri: Dennis Waller

**13 november:** Allhelgona – tro och tradition: Jan Kenneth Johansson och Thorgny Skantz

**27 november:** Vägmärken – Dag Hammarskjöld: Maarit Larinen och Jan Kenneth Johansson

**11 december:** Grötfest

# SNART TÄNDER VI LJUSEN OCH MINNS

Det är alltid lika stämningsfullt när våra begravningsplatser lysas upp av tiotusentals ljus på alla helgons dag. Lördag den 4 november är det dags igen och det kommer att bli extra stämningsfullt med bland annat glöggservering på Håjums begravningsplats.

Alla helgons dag firas alltid lördagen mellan 31 oktober och 6 november. Ursprungligen är det en festdag för just helgonen. Alla själars dag infaller söndagen efter då det traditionellt är den dag då vi minns och hedrar våra döda närstående, men alla själars dag och alla helgons dag hör ihop: När vi minns helgonens liv kan vi också få tänka på våra egna närmaste, som har gått före oss. Temat för söndagen är Vårt eviga hopp, som ska påminna oss om att vi, mitt i sorgen, har hoppet om det eviga livet hos Gud.

Ljusen på begravningsplatserna brukar börja tändas redan tidigare under veckan, då många besöker sina anhörigas gravar och gör extra fint inför helgen. På samma sätt förbereder kyrkogårdsarbetarna och ser till att begravningsplatser är extra väl i ordning.

På lördagen är det alltid flest besökare och då finns också personal på plats. Metakapellet är öppet vid Håjums begravningsplats och det blir musik i Hoppets kapell. Tider och mer information hittar du på [svenskakyrkan.se/trollhattan](http://svenskakyrkan.se/trollhattan)

## VI MÖTS I ALLHELGONA

**Sjukhuskyrkan NÅL** bjuder in till en särskild Minnesgudstjänst för dig som mist ett barn. Vi träffas i Skoghöjdens kyrka lördag 4 nov kl 17.

### Göotalundens kyrka

Fre 3 nov: "Tänd ett ljus" kl 15–18.

Kaffeservering och stilla musik.

Lör 4 nov: Öppet hus kl 13–18. Kaffeservering och musik av Country gospelkören kl 16.30–17.30.

**Alla Gudstjänster i Trollhättans församling** under Allhelgonahelgen hittar du i kalendariet på sidan 30. Varmt välkommen!

## KVARTETT GÄSTAR BRITTAS SALONG I HÖST

**Succén Brittass Salong är tillbaka!** Den nya mötesplatsen för dig som bor i Trollhättan, har passerat 60 och lämnat yrkeslivet bakom dig, höststartade redan den 14 september med Louise Hoffsten. Precis som trion som gästar salongen i oktober, november och december gav hon inför en fullsatt salong nya perspektiv på livet och vardagen. Louise följs av AI-experten Tobias Ahlin Bjerrome (19 okt) skridskoikonen Nils van der Poel (23 nov) och ekonomiprofessorn Micael Dahlen (14 dec).



**Brittass Salong arrangeras av Svenska kyrkan Trollhättan** och finansieras av Britta Lundqvists Stiftelse. Gensvaret under permiärvåren 2023 var fantastisk och precis som då startar med vi höstens evenemang i Lilla Nova Arena med Afternoon Tea, bestående av en uppsjö av godsaker, innan våra namnkunniga föreläsare intar scenen. Information om biljettsläpp till övriga salonger i höst hittar du på vår hemsida. Pris/pers: 110 kr inkl Afternoon Tea.

Biljetterna bokas enbart via [svenskakyrkan.se/trollhattan](http://svenskakyrkan.se/trollhattan)

14/9 LOUISE HOFFSTEN



19/10 TOBIAS AHLIN BJERROME



23/11 NILS VAN DER POEL



14/12 MICAEL DAHLEN



# MUSIK

## VILL DU SJUNGA COUNTRY-GOSPEL?

Vill du vara med och sjunga country- gospel? Vi övar fem söndagar i höst mellan kl. 14.30 och 16.00.

Kontakta [thorgny.skantz@svenskakyrkan.se](mailto:thorgny.skantz@svenskakyrkan.se) eller [petra.waller@svenskakyrkan.se](mailto:petra.waller@svenskakyrkan.se)

## VILL DU SJUNGA I EN MANSKÖR?

Harmoni är Trollhättans manskör. Kören bildades 1928 och fyller alltså 95 år i höst. Vi vill gärna bli fler sångare. Här tillämpas ingen provsjungning. Kan du härma glassbilen är du kvalificerad!

Harmoni övar tisdagskvällar i Götalundens kyrka och höstterminen startar den 15 augusti kl. 18.15–20.30. Kontakta [thorgny.skantz@svenskakyrkan.se](mailto:thorgny.skantz@svenskakyrkan.se)

## AFTER WORK-MUSIK I LEXTORPSKYRKAN

Fredag den 20 oktober kl. 18 (Obs! Tiden)  
”Var inte rädd för mörkret” Damkören Lex Vocis sjunger om livet, mörkret och ljuset. Medverkar gör också Maria Tunhemsäter, violin, och Kimmo Tuomaala, orgel och piano och Elina Bornström, körledare. Innan musiken bjuder vi in till mingel med tilltugg i foajén.

## HÖSTENS STORA KONserterHÄNDELSE: HAYDNS ÅRSTIDERNÄ.

Söndag den 29 oktober kl. 16 i Trollhättans kyrka  
Ingrid Berg – sopran, Daniel Ralphsson – tenor, Björn Larsson – bas  
Trollhättans Motettkör, Bergslagens kammarsymfoniker under ledning av Mattias Eklund.

Konsertlängd: 2 h och 45 min inklusive paus.  
Biljetter kommer att säljas via [billetto.se](http://billetto.se)

## MUSIKGUDSTJÄNST I SKOGSHÖJDENS KYRKA

Söndag den 22 oktober kl. 18  
Eleonor Henrikson, sång, Emil Henrikson, piano.  
Söndag den 19 november kl. 18  
Skogshöjdskören, Petra Waller, Dennis Waller och Helena Cervin.

## ORGELSPA

Tisdag den 14 november kl. 18 i Lextorpskyrkan  
Med Mattias Eklund, orgel.

## MESSY CHURCH

Vill du att ditt barn eller barnbarn ska få lära känna Gud och den kristna tron på ett lekfullt sätt?  
Då är du välkommen till Götalundens kyrka söndagen den 26 november kl 16-18. Det blir pyssel och sång och vi äter en enklare kvällsmat tillsammans.

## SE MER PÅ WEBBEN

Det här är bara ett plock av alla aktiviteter och evenemang. Allt som händer hittar du på:  
[svenskakyrkan.se/trollhattan/det-hander](http://svenskakyrkan.se/trollhattan/det-hander)

# ÖVRIGT

## ANDAKT MED VÄLSIGNELSE ÖVER HUSDJUR

Onsdag den 4 oktober kl. 17 vid Lextorpskyrkans klockstapel

Över hela världen firas den helige Franciskus. Utifrån hans kärlek till allt levande brukar husdjur tas med denna dag till kyrkan för en speciell välsignelse.



## FÖRELÄSNING OCH BIBELSTUDIUM:

### VÅR FADER ELLER FADER VÅR.

Torsdag 16/11 kl 19, Götalundens kyrka:  
Vilhelm Yngvesson föreläser om Herrens bön, de olika översättningarna.

För de som efter föreläsningen önskar ytterligare fördjupning finns möjlighet att samlas för bibelstudium om Herrens bön efterföljande fyra torsdagar, till och med 14/12. Vi inleder med mässa 18:00.

## BIBELSTUDIER

Start måndag den 9 oktober kl. 17 i Götalundens kyrka, därefter samma tid och plats ojämna veckor.  
När Adam grävde och Eva spann, vem var då en adelsman? Vi läser och begrundar profeten Amos bok, utifrån perspektivet: Samhället - då och nu. Jan Kenneth Johansson, präst i Götalunden, håller i kursen.  
Ta med Bibel.

## TACOKVÄLLAR I GÖTALUNDENS KYRKA

13/10, 10/11, 8/12 kl 17-19. Biljetter säljs i Götalunden fr om måndagen i veckan före.  
50 kr/vuxen , 25 kr/barn 3-10 år.

## FÖRSAMLINGSAFTON I KYRKANS HUS x 2

Tisdag 17 oktober kl 18.  
Kyrkoherden Kjell Knutas berättar och visar bilder och film om Gammalsvenskby i Ukraina

Tisdag 21 november kl 18.  
Inger Lindeskog berättar om pilgrimsvandringarna till Edsleskog under medeltiden.









## GRUPPER/VERKSAMHETER

Svenska kyrkan Trollhättan har något för alla!  
Upptäck vårt utbud för barn och vuxna på vår hemsida: [svenskakyrkan.se/trollhattan](http://svenskakyrkan.se/trollhattan)  
Där finns mer information om bland annat:

- Kyrkans öppna förskola
- Småbarnsrytmik
- Körer
- Äventyrsklubb
- Musikworkshop
- Slöjdcurser
- Och mycket, mycket mer



## GUDSTJÄNSTER I HÖST

VARDAGS- ANDAKTER OCH MÄSSOR  OKT-NOV	Onsdagar 15:00	Sjukhuskyrkan NÄL	Stilla stund för själen. Mässa sista onsdagen i månaden.
	Onsdagar 18:00	Kyrkans hus	Mässa. Samtal utifrån kommande söndags bibeltext 18:30.
	Torsdagar 18:00	Götalundens kyrka	Mässa. Därefter enklare fika och olika samtalsgrupper för dig som önskar. Grupperna slutar ca kl. 20.
8 OKTOBER	11:00	Götalundens kyrka	Gudstjänst
	11:00	Lextorpskyrkan	Gudstjänst med små och stora
	11:00	Trollhättans kyrka	Högmässa
	14:00	Lextorpskyrkan	Finsk gudstjänst 
	18:00	Skogshöjdens kyrka	Lovsångsgudstjänst
15 OKTOBER	11:00	Lextorpskyrkan	Högmässa med söndagsskola
	11:00	Trollhättans kyrka	Högmässa. Predikan av Mats Hermansson
	11:00	Götalundens kyrka	Högmässa
	14:00	Lextorpskyrkan	Finsk gudstjänst 
	18:00	Skogshöjdens kyrka	Mässa
22 OKTOBER	11:00	Götalundens kyrka	Gudstjänst
	11:00	Lextorpskyrkan	Gudstjänst
	11:00	Trollhättans kyrka	Högmässa
	14:00	Lextorpskyrkan	Finsk gudstjänst 
	18:00	Skogshöjdens kyrka	Musikgudstjänst
29 OKTOBER	10:00	Skogshöjdens kyrka	Gudstjänst
	11:00	Trollhättans kyrka	Högmässa
	11:00	Lextorpskyrkan	Högmässa med söndagsskola
	14:00	Lextorpskyrkan	Finsk gudstjänst
	17:00	Götalundens kyrka	Högmässa 
ALLA HELGONS DAG 4 NOV	11:00	Götalundens kyrka	Högmässa
	11:00	Trollhättans kyrka	Högmässa
5 NOVEMBER	11:00	Lextorpskyrkan	Minnesgudstjänst
	11:00	Trollhättans kyrka	Minnesgudstjänst
	14:00	Lextorpskyrkan	Finsk minnesgudstjänst 
	17:00	Götalundens kyrka	Musik i Allhelgonatid
	18:00	Skogshöjdens kyrka	Gudstjänst
12 NOVEMBER	11:00	Trollhättans kyrka	Högmässa
	11:00	Lextorpskyrkan	Gudstjänst
	11:00	Götalundens kyrka	Högmässa
	14:00	Lextorpskyrkan	Finsk gudstjänst 
	18:00	Skogshöjdens kyrka	Mässa
19 NOVEMBER	11:00	Götalundens kyrka	Högmässa
	11:00	Lextorpskyrkan	Högmässa med söndagsskola
	11:00	Trollhättans kyrka	Högmässa
	14:00	Lextorpskyrkan	Finsk gudstjänst 
	18:00	Skogshöjdens kyrka	Musikgudstjänst
26 NOVEMBER	10:00	Skogshöjdens kyrka	Gudstjänst med små och stora
	11:00	Lextorpskyrkan	Gudstjänst
	11:00	Trollhättans kyrka	Högmässa
	14:00	Lextorpskyrkan	Finsk gudstjänst 



# IKONINSPIRERADE BILDER MED HÄNDERNA I FOKUS

Fram till 15 oktober kan du njuta av prästen Mats Hermanssons utställning Presenningssikoner - slitet och förgyllt. Utställningen i Trollhättans kyrka avslutas med att han håller i högmässans predikan.

Även i samband med vernissagen den 13 september medverkade han i mässan och sedan dess har besökarna kunnat njuta och imponeras av hans ikonliknande målningar på slitna presenningar, som är ett minst sagt udda material i sammanhanget. Det var under åren som missionsteolog på kyrkokansliets internationella avdelning i Uppsala som intresset för målandet väcktes på allvar.

– Jag arbetade med relationerna till kyrkor i tredje världen och fick då möjlighet att bjuda in konstnärer från våra partners i världen till två större utställningar som turnerade i Svenska kyrkan; Världens Kristus och Made in Asia-Kristustolkningar.

I jobbet som präst, som består av många timmars skrivande, läsande, möten och planering utvecklades målandet till en avkoppling. Numer gör han återkommande utställningar och Trollhättans kyrka är en av åtta utställningar i Sverige och Norge bara under perioden augusti-december 2023.

– Bilderna som jag visar är målade på lediga stunder, framför allt på somrarna i svärmors

sommarhus i småländska Flivik norr om Oskarshamn, berättar Mats.

Han beskriver sina verk som ikoninspirerade bilder med form, känsla och färger från ikonernas värld.

– Men jag målar inte ikoner. Jag är på tok för otrogen och experimentell i mitt målande för att platsa i ikonmålarnas skara. Däremot är jag sedan ungdom fascinerad av ikonmåleriet. Den östliga kyrkans rika bildspråk är inspirerande att ta spjårn emot, så jag lånar lite här och där, vrider till det, lyfter fram detaljer och strävar mot det enkla. Syftet är att skapa en vacker bildbrygd med läkande och lugnande inverkan på människor, förklarar han.

Ikonbildens händer har fångat honom extra mycket, vilket ofta märks tydligt i hans målningar.

– Jag gillar händer som välsignar, vinkar, hälsar, uttrycker omtanke och bryr sig. Händerna är liksom fortsättningen på vårt böneliv.

## Mats Hermansson i korthet

Präst som tjänstgjort som församlingspräst i hemstaden Örebro, jobbat som missionsteolog på kyrkokansliets internationella avdelning i Uppsala och som domprost i Visby i drygt 20 år. Sedan 2021 är han församlingspräst i Alfta-Ovanåkers församlingar i Uppsala stift och har under många år gjort sig känd för sitt skrivande och målande.

**AKTUELL MED UTSTÄLLNINGEN** "Presenningssikoner – slitet och förgyllt" i Trollhättans kyrka 13 sept-15 okt. Utställningen avslutas med högmässa där Mats Hermansson predikar 15 okt kl 11.

Svenska kyrkan Trollhättan  
Telefon 0520-47 29 00  
trollhattans.forsamling@svenskakyrkan.se  
www.svenskakyrkan.se/trollhattan

Kyrkogårdsförvaltningen  
Telefon 0520-47 30 00  
trollhattans.begravningsexp@svenskakyrkan.se  
www.svenskakyrkan.se/trollhattan/kgf

## Behöver du någon att prata med?

Vi för inga journaler och har  
tystnadsplikt.

**Samtalsmottagningen:**  
0520-47 29 85

Tis kl 09–10, övrig tid röstbrevlåda  
(vi ringer upp).

[svenskakyrkan.se/  
trollhattan/samtal](https://svenskakyrkan.se/trollhattan/samtal)

## Palveleva puhelin

KUN TARVITSET KESKUSTELU-  
TAI KRIISITUKEA



### PUHELIN

Joka iltä klo 21–23  
020-25 25 00



### CHATTI

Torstaisin ja sunnuntaisin  
klo 18–20



### NETTIKIRJE

Vastaus 24 tunnin  
kuluksessa

[svenskakyrkan.se/  
palvelevapuhelin](https://svenskakyrkan.se/palvelevapuhelin)

Ruotsin kirkko

Musslan är en kostnadsfri  
stödgruppsverksamhet för  
barn 7–18 år som har en  
närstående med beroendeproblema-  
tik eller psykisk sjukdom. Musslan är  
ett samarbete mellan Svenska kyrkan  
och Trollhättans Stad.



**Kontakt:** 070-390-86-88  
trollhattan.musslan@svenskakyrkan.se

Svenska kyrkan   
TROLLHÄTTAN